

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

НАШ ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС – 33545

ХОДА НЕСКОРЕНИХ

24 серпня тисячі людей пройшли від Бессарабської площі до Майдану Незалежності. Це були рідні героїв, які загинули на Майдані й в АТО, зокрема у збитому над Луганськом літакові ІЛ-76, у Донецькому аеропорту, в боях за Іловайськ, Шахтарськ та інші населені пункти Донбасу, а також сім'ї полонених і тих, хто безвісти зник, рідні військових, які зараз захищають Батьківщину, волонтери, медики, капелани.

У ході взяли участь і ветерани АТО – "кіборги" Донецького та Луганського аеропортів, воляки 93-ї ОМБР ВСУ, 24-го ОШБ "Айдар", батальйону "Донбас", батальйону спецпризначення "Київ-1", 40-го БТО "Кривбас", 34-го ОМБ "Батьківщина", 72-ї ОМБР, полку поліції "Дніпро-1", Окремої добровільної чоти "Карпатська Січ", 25-го ОМБ "Київська Русь", Грузинського легіону, батальйону Національної гвардії ім. генерала Кульчицького, представники ДУК "Правий Сектор", ветерани 90-ї ЗАБ, Окремого батальйону радіоелектронної боротьби, ДШБ 36-ї ОБРМП, 131-го ОРБ, 39-го ОМІВ, 1-ї танкової бригади, 57-ї мотопіхотної бригади ЗСУ "Шалена зграя", представники інших підрозділів, члени ВО "Учасники бойових дій та волонтери АТО".

У величній колоні можна було побачити й медичний персонал 8-ї Окремої автомобільної санітарної роти ВСУ, ПДМШ ім. Миколи Пирогова, 72-ї ОМБР, 93-ї ОМБР, 25-го ОМІВ "Київська Русь", Штабу національного опору, членів ГО "Білі янголи", ГО "Захист патріотів" та інші.

Організатори щиро вдячні сотникам Самооборони Майдану й Самооборони Києва і Київської облас-

ті, які гарантували безпеку заходу, а також Романові Федчуку, Павлові Нетьосову, Ігореві Шмільову, Анатолію Горьковенку (Горцю) й Олі Кравченко – за те, що всю ніч з'їждувала тисячі стрічок зі шпилькою, щоб ми могли потім причепити їх на груди учасників.

Величезна подяка народній актрисі України Наталі Сумській, яка натхненно читала вірші, написані батьками загиблих героїв, співаці Анастасії Приходько, режисерові Владиславу Васильченку, художникові Богдану Коловському, графічному дизайнеру Юрію Анісімову, кобзарям Тарасові Силенку і Тарасові Компаніченку, Романові Коляді за добірку музичних композицій для ходи.

Спасибі промовцям – істориків Роману Ковалю, капеланам Олександрю Агаркову і Русланові Буську, дружині загиблого на Майдані Віктора Швеця Тамарі Швець і Галині Кузьменко – матері загиблого в Іловайську Андрія Савчука. Подяка Олі Терещенко, Лесі Василенко, Світлані "Світлячку", Петрові Цвігуну, Романові Бабичу, Вікторів Кармазину й Олегові Чабаненку.

Спасибі "Музичному батальйону" за надання машини з озвучення, а за браслети і національні прапори – групі "Маскування для АТО" й особисто Дарині Штепі.

Організатори безмежно вдячні батальйонів "Сітка" та батальйонів "Кривбас" за надання транспорту для сімей із Кривого Рогу, а у співаків хору Київської православної богословської академії УПЦ КП просимо вибачення, бо через зміни маршруту (не через нашу вину) учасники "Ходи нескорених" не змогли почути ваш спів.

У ході взяли участь і волонтерські організації "Допомога для перемоги", БФ "Підтримай армію України", громадські організації "Генерація діт", "Медичний аймайдан об'єднаний", "39-та жіноча сотня Самооборони Майдану", "39-та жіноча сотня Самооборони Майдану м. Кривого Рогу", "Юридична сотня", "Кухарська сотня", "Всеукраїнський міст єдності", "Армія SOS", Крила 8-ї сотні", "Рух сприяння територіальній обороні", "Застава", "Новий Маріуполь", Центр підтримки аеророзвідки, Громадський комітет правого прогресу "Справедливість", Центр підготовки і реабілітації військових "Світлячок", "Історичний клуб "Холодний Яр", Об'єднання учнів і вчителів "Спільна перемога", Всеукраїнський громадський рух матері і рідичів учасників АТО "Берегиня", Рада ветеранів і учасників АТО Голосівського району Києва, Команда психологічного супроводу військових, Українська асоціація професіоналів з боротьби з наслідками психотравмуючих подій, ВО ветеранів "Патріот", капелани 1-го Українського батальйону військових капеланів і капелани УПЦ КП, представники кримсько-татарського і грузинського народів.

Учасники ходи продемонстрували високий рівень самоорганізації і гідності.

Це була Хода пам'яті героїв, які віддали життя за нашу незалежність.

Ця подія зворушила нас до глибини серця.

Слава Україні! Героям слава!

Ляна ГАЙДУК, Сніжана ПОТАПЧУК, Анна КОВАЛЕНКО

21 вересня зустрічає своє 90-річчя Ганна Никифоровна Скрипка, племінниця отамана Якова Кошового. Те, що вона племінниця отамана,

ГАННІ СКРИПЦІ – 90!

пролягло через все нелегке життя Ганни. Тому і надпис на могильній плиті матері, ніби виклик суспільству: Дарка Кошова-Скрипка. Це був її біль, її щоденна ноша.

Яким було життя Ганни Никифоровни? Наймолодша в сім'ї, улюблениця батьків, сумлінна учениця і студентка педагогічного вузу. На її долю випали голодний 1933 рік, в який загинув тато, страшні роки війни та окупації, голодні післявоєнні роки і велике бажання навчатися.

Закінчивши педагогічний інститут, учительовала в рідній школі. Всю себе віддавала улюбленій роботі, а за плечима – недоброзичливі погляди й перешпигування: "Племінниця бандита!" Багатьох дратувала її безкомпромисність. Недоброзичливцям не подобалося, що її люблять учні, що її подвір'я потопає в квітах.

Її хату зруйнували, бо бачте, саме тут влада вирішила будувати нову

школу. Пережила переїзд на нове місце, продовжувала вчителювати, але вже в сусідньому селі. До смерті доглядала маму і брата Григорія.

Ганна Скрипка радіє успіхам племінників, а головне – вболіває за свій народ, багато читає й аналізує. Молодих навчає жити. Ніколи не лукавить.

У 1990-х завдяки Ганні Никифоровні всі дізналися про її дядька – отамана Савранщини. Писала до газет, зверталася до архівів.

Дякуємо Вам, Ганно Никифоровно, що завдяки Вам і ми дізналися про своє минуле, своє коріння, свою історію.

Спілкування з Вами приносить бажання бути кращими, сильнішим духом, любити своє село, свій край.

Тамара ДЕНИСЮК, завідувач бібліотеки с. Секретарки Кривоозерського р-ну Миколаївського обл.

СІЛЬВЕСТР СТЕПАНОВИЧ БАРИК

(5.09.1896, М-КО КУЛИКІВ, ТЕПЕР ЖОВКІВСЬКОГО Р-НУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛ. – 23.08.1975, КИЇВ)

5 вересня моєму дідусеві Сільвестру Степановичу Баріку виповнюється 120 років від Дня народження. В моєму житті він відіграв формотворчу роль.

Дідусь для мене був абсолютним авторитетом. Переступаючи поріг його хати в Києві на вул. Авіації, 37 (тепер Антонова), ми з братом залишали російську мову за порогом. З дідусем говорили російською не можна було. Сільвестр Степанович – чи не єдиний з моїх родичів, від якого я ніколи не чув жодного російського слова.

У 1920-х він закінчив Київський інститут народної освіти (КІНО або ІНО). Жив у Києві на вул. Героїв, буд. 43, кв. 32 (потім Воронського, тепер знову Бульварно-Кудрявська). У Київському вищому музично-драматичному інституті ім. Миколи Лисенка (тепер Консерваторія – Національна музична академія ім. Петра Чайковського) викладав німецьку мову, українську мову та літературу, а також диригентуру.

У 1933-му і 1934 році по півроку карався в Лук'янівській в'язниці

– українізація завершилася, а він продовжував викладати українською. Слідчу справу зі звинувачення Барика С. С. за ст. 54-11 УК УРСР розпочав оперуповноважений Яків Спіноза. “Оперуповноважений 2 відділення СПО Спіноза спеціалізувався в ГПУ з українського містецтва, – писав історик Сергій Білокінь. – 24 жовтня 1933 р. він склав постанову про обшук і арешт містецтвознавця Федора Ернста. 21 лютого 1934 р. Спіноза прийняв постанову про початок слідства й обрання запобіжного засобу у справі містецтвознавця Миколи Макаренка”, який не підписав акт на знесення Михайлівського Золотоверхого собору.

29 березня 1934 р. слідчий ухвалив постанову, яка лягла в основу вироку: “Состоял членом Украинской военной организации... Барик С. С. являлся членом контрреволюционной военной организации, подготавливал вооруженное восстание против советской власти”.

Після року перебування у Лук'янівці Сільвестра Барика вислали на три роки в “Северные області”...

Вироки у 1934-му ще були “м'якими”. 13 травня 1937 р., у розпал репресій, його термін закінчився. Що робити – вирушати на Україну, до родини, під посилений нагляд ГПУ чи залишитися тут, у Черевковському районі Архангельської області? Він вирішив залишитися. Це було правильне рішення. Якби повернувся, то напевно отримав би новий, і вже не “дитячий”, термін. Арештовані в 1937 р. рідко коли залишалися живими.

У 1945 – 1974 рр. Сільвестр Барик завідував кафедрою іноземних мов Київського інституту харчової промисловості ім. Микояна. І продовжував викладати німецьку українською мовою.

Помер дідусь 23 серпня 1975 року.

23 серпня 2016 р. разом зі своєю сестрою Оленою Барик та моїми товаришами – ветеранами АТО Петром Билиною та Миколою Тихоновим – ми вшанували його могилу на Байковому кладовищі. А Миколу Тихонова перед тим, біля пам'ятника Миколі Міхновському, прийняли в члени Історичного клубу “Холодний Яр”. Микола Тихонов – захисник Донецького аеропорту, і для нас це, звичайно, честь, що такі люди є в нашому товаристві.

Слава Україні та її вірним синам!

Роман КОВАЛЬ

На світліні Сільвестр Барик праворуч; ліворуч Микола Чучвара (помер орієнтовно 1967 р. у Нестерові (Жовкві), похований у с. Підлісному (Зіболках) Жовківського району Львівської області.

“НІ – ПОЛІТИЦІ РУСИФІКАЦІЇ!
ГЕТЬ РУСИФІКАТОРІВ
З ДЕРЖАВНИХ ПОСАД!”

Такі гасла лунали під час ходи протесту, яку провів Рух захисту української мови

20 серпня 2016 р. в Києві біля пам'ятника Тарасові Шевченку зібралися сотні активістів ВО “Рух захисту української мови”, які приїхали з усієї України висловити свій рішучий протест проти урядової політики русифікації.

Відомий фольклорист Валерій Гладунець, який вів мітинг, наголосив, що кожен має брати відповідальність на себе, кожен повинен захищати і поширювати українську мову в можливий йому спосіб – чи в кабінеті чиновника, чи в магазині та кав'ярні, чи в автобусі. Валерій Гладунець звернув увагу на недосконале законодавство, згідно з яким практично неможливо притягнути до відповідальності тих, хто публічно чи у вузькому колі зневажає українську мову, нашу історію.

До присутніх звернувся голова ВО “Рух захисту української мови” Тетяна Коцубняк, голова Чернігівської обласної організації ВО “Свобода” Руслан Андрійко, журналіст Українського радіо Олександр Куцак і лідер гурту “Тінь Сонця” Сергій Василюк, який, зокрема, сказав: “Парадоксально, але після перемоги Революції гідності на державних телеканалах і з владних крісел російська мова лунає значно частіше, ніж за часів президентів Кучми і Януковича. Можновладці звужують вживання української мови до мінімуму. Це новий спосіб русифікації – під приводом небажання когось образити...” А завершив свій виступ Сергій Василюк геніальним гаслом: “Хочеш обеззброїти Росію – говори українською!”

Натхненні промовцями, об'єдналися у колону, українці Правобережної і Лівобережної України, під прапорами ВО “Рух захисту української мови” та з власноруч виготовленими плакатами вирушили бульваром Тараса Шевченка

РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР
ІМ. МАРКІЯНА ПАСЛАВСЬКОГО

На базі Львівського казенного експериментального підприємства засобів пересування і протезування відкрили сучасний реабілітаційний центр, названий на честь українця із США Маркіяна Паславського (позивний “Франко”), який загинув 19 серпня 2014 р. в бою під Іловайськом.

Участь у відкритті центру взяли мати і сестра героя, які прибули зі США, та інші представники української діаспори із США, представники ГО “Міжнародний альянс братньої допомоги”, обласної та міської влади, волонтери, учасники бойових дій, серед них і білці батальйону “Донбас”, де служив Маркіян Паславський.

Роман КОВАЛЬ

РОСІЯ НЕ МОЖЕ ІСНУВАТИ БЕЗ ВІЙНИ

ВИСТУП РОМАНА КОВАЛЯ НА МАРШІ НЕСКОРЕНИХ У КИЄВІ 24 СЕРПНЯ 2016 Р.

25 років тому, ще до проголошення Незалежності, разом з головою Проводу ОУН в Краю Зеновієм Красівським ми заснували газету “Нескорена нація”.

Вороги сміялися, кепкували, мовляв, де мрії сьятю голови.

А я у книжках про героїв Визвольної боротьби 1917 – 1920-х років продовжував викликати прирештя чубатих онуків тих славних козаків – холодноярців Василя Чучупака, степовиків Костя Благитного, запорожців Петра Болбочана.

І ось сталося... І ось ці нескорені серця тут, у центрі Києва, на Хрещатику, біля поваленого російсько-комуністичного тоталітарного ідола. А їхні побратими, батьки і брати, в що мить виконують свій обов'язок на передовій боротьби з російським імперіалізмом.

Козацтво ожило, і з чубами чи без, стало на прю з ворогом лютиим, підступним і безчесним. Дехто з козаків взяли собі імена героїв минулого: десантника Лька Гайдюка товариство назвало Чучупакою, вояк “Карпатської Січі” Юрко Черкашин узвав собі імя легендарного отамана Чорноти, а вояк батальйону “Айдар” Євген Городничук з Лозової взяв собі позивний “Триць” – на пам'ять про хорунжого Армії УНР Гриця Хмеленка з Лозової, який загинув 1920 року в Галичині, на березі Дністра в переможній атаці. У страшні січніві дні 2015-го захисник Донецького аеропорту Микола Тихонов шукав духовної підтримки в козацтві минулого, у зв'язці вояків УПА, які у не менш складних обставинах доводили палку любов до Батьківщини – своєю пролітою кров'ю.

Для мене це велика радість, адже я багато років своїми книжками, фільмами, радіопередачами намагаюся відновити духовний зв'язок між поколіннями нинішніх борців з їхніми прадідами, які нещадно били ворога лютого, вигнали з нашої землі вічно голодну московську комуну...

Війна для Росії – природний спосіб буття. За даними російського генерала Кречетнікова, наприклад, у 19 ст. Росія воювала 98 років. І якщо сьогодні Росія збрала біля наших кордонів величезну

кількість війська, то не для того, щоб пограти м'язами, полякати нас... Росія не може існувати без війни. Вона завжди вирішувала свої внутрішні проблеми за межами власних кордонів – в Україні, Грузії, Азербайджані, Литві, Молдові, Сирії, скрізь, де може показати свої зуби.

Російський філософ Федотов писав, що “руській” завжди готовий “проковтнути горизонт”. Він не бачить свого щастя в інтенсивній праці на рідному клаптику землі. Він бачить щастя за горизонтом, куди може прийти зі зброєю, підлякати й забрати у інших народів все, що йому треба.

Росія не може змиритися з існуванням незалежної України, яка століттями її годувала.

На жаль, у час небезпеки, напередодні ймовірного повномасштабного наступу Росії, в Україні лунають пісні про мир, про мирне небо. Україна готується до миру...

З ефіру зникли стрілецькі пісні, козацькі, гайдамацькі, пісні УПА. Замість того, щоб мілітаризувати свідомість, мобілізувати народ на боротьбу, психологічно готуватися до війни, народ розважають, вселяють йому думку, що все обійдеться, що не може такого бути, щоб Росія на нас напала.

Не лунає над Україною пісня Тараса Шенка:

Вже день війни народної,
Розплати й кари час
Немає сили жодної,
Щоб стримувати нас.

Кожен, хто в час війни, закликає до миру, або дурень, або зрадник.

Росія не нападе на нас лише в одному випадку, коли знатиме, що весь український народ підніметься на боротьбу, що опір буде шалений, що поріг жертв серед російських окупантів буде такий, що це призведе до вибуху незадоволення в Росії.

Але скажіть: яка частина нашого народу готова до війни?..

Скажіть, чи можуть генерали, які 20 років руйнували українську армію, тепер будувати її?.. Вони і далі, навіть у час війни, продовжують її грабувати, зокрема паливо-мастильні матеріали. А вій-

ськова прокуратура мовчить. Вона може кидати в тюрми тільки світлих наших добровольців...

Скажіть, а чи буде у козака, якого сьогодні неслухно називають солдатом, віра у свого головкомандувача, коли не покарани генерали – винуватці смертей тисяч наших найкращих людей, зокрема під Іловайськом та Дебальцевим... Чому досі ніхто не покараний за зраду Криму?!

Кругова порука... Чи може така влада викликати у народу ентузіазм, без якого перемогти сильнішого ворога неможливо?

Тому і зібралися тут, на Хрещатику, у День 25-ї річниці Незалежності, ті, хто готові “душу і тіло” покласти за свободу рідного народу, хто слідом за козаком Богданівського полку Валентином Сім'янцем може сказати: “Почеснішого нема на світі, як бути вояками і вистояти свою Батьківщину”.

Ми віримо в Україну, віримо в наших союзників, не так в їхнє добре серце, як в їхню амбіцію. Віримо і в Китай, який подумки вже освоює сибірські простори...

“Карфаген має бути зруйнований”, – так завершував кожний свій виступ Катон Старший. “Росія впаде!” – з такою думкою боремося і ми, і віримо в свою перемогу.

А на завершення хочу передати вам, воякам, волонтерам і медикам, привіт від холодноярців Василя Чучупака і Ларіона Загороднього, від богданівців, дорошенківців, гордієнківців, від запорожців Петра Болбочана, які били зловорожу москальню навесні 1918-го на Правобережній і Лівобережній Україні, на Донбасі, перемогли “радімих” під Дебальцевим, Краматорськом, Горлівкою... Зупинились наші хлопці лише над р. Тихий Айдар, щоб оборонити кордони рідної держави.

А інші частини запорозького війська – під проводом полковника Петра Болбочана – форсували Чонгар, вдерлися в Крим, визволити Джанкой, Сімферополь, Бахчисарай, підійшли під м. Севастополь...

Віримо, що онуки не осоромлять своїх дідів.

Слава Україні!

Роман КОВАЛЬ

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

Передплатний індекс
33545

Виходить раз на місяць.
33545

Щиро дякуємо за пожертви на “Незбориму націю” та діяльність Історичного клубу “Холодний Яр” Фонду “Волинь-Україна”, Владленові КОВТУНУ (1000 грн.), Сергієві ТЕЛЯТНИКУ (500 грн.) Ігореві СМЕТАНСЬКОМУ (100 грн.), Світлані МИРОНЧАК (50 грн.)

“Незборима нація” – газета для тих, хто хоче знати історію боротьби за свободу України

ВІЧНИЙ РЕВОЛЮЦІОНЕР СЕРГІЙ БАБИЧ

(13.12.1939, С. РОГАЧІВ БАРАНІВСЬКОГО Р-НУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛ. – 24.08.2016, ЖИТОМИР)

Визнаний особливо небезпечним рецидивістом.

Карався в таборі №10 у Мордовії. 14 серпня 1964 р. втік із робочої зони. Командиром взводу, який через дві доби піймав Бабича, виявився його односельчанин, тому Сергія не вбили і навіть не побили. У жовтні 1964 р. засуджений ще на 10 р. таборів особливого режиму, починаючи з дня суду, з них три роки тюремного ув'язнення.

24 грудня 1964 р. на вокзалі у Владимирі під час посадки у воронки Бабич кинувся тікати поміж двох лав ошелешених конвоїрів, але врешті був поранений у ліве стегно. Його не лікували. Рана гнила. У розслідуванні участі не брав. На суді 19 лютого 1965 р. заявив, що комуністи термін “революціонер-професіонал” підмінили терміном “особливо небезпечний рецидивіст”. Спрямований на психіатричну експертизу. Владимирський суд призначив покарання три роки тюремного ув'язнення. З літа 1972-го знову – у Мордовії. У 1974, за рік до закінчення терміну, Бабича перевели в 19-й табір суворого режиму (сел. Лісне). Брав участь у боротьбі за Статус політв'язня.

Звільнений 27 січня 1975 року. Жив у рідному селі Рогачів.

11 червня 1976 р. його знову заарештували по дорозі у Волинську область. Відвезли в Житомирське УВС. Били, вимагаючи зізнань у викраденні зброї у шкільному військовому кабінеті. Суд не мав достатніх доказів його причетності до викрадення зброї, однак винніс максимальний вирок: 5 років тюремного ув'язнення та 10 років таборів особливого режиму за ст. 223 КК УРСР (“викрадення зброї”).

Карався у вінницькій в'язниці, в Бердичеві, Ізяславі, Луганську, Городищі, знову у Вінниці. В кінці листопада 1983 р. у Бабича вилучили автобіографію (писав про Владимирський централ та мордовські табори). 13 грудня 1983 року, якраз на день народження, його кинули в “прес-хату” – камеру з карними в'язнями, які дістали завдання побити його. Після жорстокого побиття капітан сказав: “Ну що? Я ж тебе гаваріл: не піши”.

Сергія Бабича як в'язня сумління захищала “Міжнародна амністія”. Про це писала газета “Известия” у статті “Кого захищаєте, господа?”

(№200/19570, 26.08.1980).

23 травня 1989 р. померла мати Сергія. Він просив звозити його на похорон. Дорогу собі й конвою – 120 км – згоден був оплатити. Відмовили. Через два тижні, 7 червня 1989 р., Бабича звільнили – за 8 місяців до закінчення терміну.

Сергія Бабич вступив в Українську гетьманську спілку, з її перетворенням на партію був членом Української республіканської партії. З легалізацією в 1992 р. ОУН(б) в Україні під назвою “Конгрес українських націоналістів” очолював її Житомирську обласну організацію. Висувався кандидатом у народні депутати в 1996-му і 1998 році.

Разом із мешканцем с. Базар Народицького району Павлом Єсипчуком знайшов поховання загиблих у бою з червоними 17 листопада 1921 року вояків учасників Другого зимового походу Повстанської армії Юрка Тютюнника, і впорядкував їхні могили.

Разом з архітектором Олександром Борисом керував спорудженням меморіалу в с. Базарі.

Указом Президента України Віктора Ющенка №939/209 “Про відзначення державними нагородами України з нагоди Дня Свободи” від 18 листопада 2009 р. “за визначний особистий внесок у відстоювання національної ідеї, становлення і розвитку Української незалежної держави та політичну і громадську діяльність” С. Бабич нагороджений орденом “За мужність” I ступеня.

Жив у Житомирі. Брав участь у громадському житті. Допомігав письменникові Євгенові Концевичу. 2016 року видав книжку спогадів і роздумів “Дорогою безглуздя”. Це неоціненні свідчення про советський тоталітарний режим – про обидва боки колючого дроту, про багатьох політв'язнів. Це роздуми про сенс життя.

Похований 25 серпня 2016 р. поруч із батьком, матір'ю, братами і сестрами у рідному селі Рогачів, де задалегідь поклав камінь-валун з написом “С. О. Бабич” – поки що без дат.

Схилимо голови на знак пам'яті про мужнього борця за волю України.

Василь ОВСІЄНКО
Київ

“Ангел” утратив ноги

22 серпня 2016 р. на передовій важке поранення дістав Михайло Лупейко-“Ангел” – син отамана Новгород-Сіверського вільного козацтва “Сіверська Січ” Олександра Лупейка.

Михайло воював у складі ДУК “Правий сектор” від самого початку агресії зловорожої Московії, зокрема і в Донецькому аеропорту. Останнє місце служби – 54-та бригада.

У Харківському шпиталі йому зроблено складні операції. На жаль, Михайло втратив обидві ноги. Поранено його і в руку. Хлопець тримається.

Картка ПриватБанку 4149 4978 4620 4941 (Борис Анатолійович Патиченко). Номери телефонів Олександра Лупейка: +380631160237, +380508410401.

Микола ЮРЧЕНКО, писар Новгород-Сіверського вільного козацтва “Сіверська Січ”

Максим Залеський

Це мій побратим, боєць УДА, хлопець із моєї групи. Він з Києва, йому 24 роки, у нього є дружина і 5-місячна донечка. Воює давно і добре. Нещодавно Максим у бою дістав важкі

поранення. Діагноз: пневмоторакс (пробита легена) і травматична ампутація правої стопи.

Я бачила багатьох поранених, але ще жодного не бачила, який би так тримався. У нас був дуже важкий вихід. Хлопці витягали пораненого Максима понад три години під вогнем із двох ДШК та АГС. Найнебезпечніші ділянки, де нести було неможливо, він проповз сам. Сміявся, жартував – і просив хлопців його кинути. Звісно, не кинули.

Наступного дня після поранення Максим переконував, що в нього все добре, нічого не болить і поривався вставати.

Він вважає, що життя лише починається, мріє про побачення з дружиною і донечкою, й про якнайскоріше повернення у підрозділ.

Він справжній воїн. Він встане на ноги. Але від вас зараз залежить, наскільки швидко, і наскільки повноцінним буде його життя.

Допоможіть, бо заслугоує. Картки ПриватБанку гривні: 4731 2127 0146 9636, долари: 5168 7573 0832 7735, євро: 4149 4978 6864 7175. Дякую!

Олена БІЛОЗЕРСЬКА

ХІРУРГ КОСТЯНТИН ГУМЕНЮК

Проти ночі на 27 червня під Лисичанськом ворожий снайпер поранив у груди бійця “Карпатської Січі” Костянтина Васюка. Куля пройшла за 3 см від серця...

Життя йому врятував провідний хірург 59-го Вінницького військового мобільного госпіталю кандидат медичних наук Костянтин Гуменюк. Він змушений був оперувати вояка в протишоковій палаті. Операція пройшла успішно...

Полковник медичної служби Костянтин Гуменюк у зоні АТО – з травня 2014 року. В складі лікарсько-сестринської бригади 95-ї аеромобільної бригади під ворожим вогнем він не раз рятував наших хлопців.

У травні 2016 р. до 59-го госпіталю привезли розвідника, який під час бою з ворогами підірвався на розтяжці. Майже п'ять годин пролежав козак у лісі під обстрілом, поки його евакуювали. Майже все тіло було посічене скалками і кулями. Шоковий стан та масивна кровотеча загрожували життю. Та завдяки впевненим і рішучим діям хірургів і військових реаніматологів дороге для України життя було врятоване.

Уклін і пошана лікарям! Героям слава!

Вікторія МИКИТЮК
Вінниця

ОЛЕКСАНДР “СМАЙЛ”

Хірург Олександр “Смайл” у Дебальцевому, під масованими обстрілами, впродовж 9 діб прооперував 95 бійців!

У бліндажі було понад 50 поранених. Лежали один на одному. Всі стогнуть, плачуть, кричать. Оперував з одним санітаром. Знеболівальних не було, крові (плазми) не було. Стоячи у болоті на колінах, оперував одного за одним. Спав по 4 години на добу. Пошана, докторе!

Артем МІРОШНИЧЕНКО

ВЕСІЛЛЯ В ГОСПІТАЛІ

У Львівському військовому шпиталі 5 серпня відбулося весілля. Побралися розвідник Сергія Ющенко із Сумщини і його кохана Катерина з Луганщини. Їхні долі рік тому поєднала війна...

Коли у травні 2016-го Сергія підірвався на розтяжці, вона покинула все і поїхала за коханим. Із того часу щодня біля Сергія, не відходить ні на крок.

На подв'ї зібрався чи не весь шпиталь – поранені вояки, медичні сестри, лікарі, волонтери. Виїхали й хлопці на візках. Спостерігали і з вікон. Усі були зворушені.

Бажаємо молодятм щастя! Чекаємо на діток!

Олександр ЛИТВИН

КОЗАК “ВІННИЦЯ”

Він – боєць батальйону у “Донбас-Україна”.

З автоматом Калашникова у руках захищає нашу Батьківщину від російських окупантів.

Зараз на передовій, в окопах, по пояс у багнюці. Нога ампутована вище коліна.

Поранення дістав у бою з російськими десантниками в місті Іловайську в серпні 2014 року.

Слава Україні! Героям слава!

Ліля-Лола ЯРОШ

БОЛЮЧІ ВТРАТИ

Віталій Маслянка
(23.02.1972, с. Нижнє Піщане Сумської обл. – 31.07.2016, Донецьк)

У новинах сказали, що в зоні АТО загинув один боєць. І все! Серце крається від болю. Це ж не просто боєць! Це герой з героїв – Віталій Іванович Маслянка.

Навесні 2014-го він добровольцем пішов на війну. Воював у складі 15-го Окремого мотопіхотного батальйону “Суми”. Поруч з ним із перших днів у зоні АТО воював і його молодший брат. У квітні 2015 р. Віталій демобілізувався та вже в липні пішов служити за контрактом до 128-ї гірсько-піхотної бригади.

Загинув 31 липня поблизу Донецького аеропорту під час розвідки.

Важко знайти слова підтримки для батьків і брата, дивитися в їхні заплакані очі, співчувати, здається, що зробила би все, щоб допомогти в цю страшну годину.

Не змиритись серце з цією втраченою, душа ще вірить у неможливе, а розум не хоче розуміти, що це правда. Але Віталія вже провели в останній путь...

Поховали героя 3 серпня 2016 року у Сумах на Алеї героїв поруч із ще 35 бійцями, які загинули в зоні АТО. Йому було 44 роки.

Вічна слава полеглим за Україну!

Оксана ЗАПІСЕНКО

Чорний день батальйону “Айдар”

5 вересня 2014 р. – чорний день батальйону “Айдар”. У той день розпочалося “криваве перемир'я”, теро-

ристи озвірили. Айдарівці утримували позиції ціною величезних втрат. Своє життя на оltар свободи нашого народу поклав той й доброволець Володимир Сльота. Йому було 47. Він брав участь у найзапекліших боях. Незламний, мужній патріот України...

Загинув у бою поблизу Веселої Гори.

Лише через два тижні понівечені та обгорілі тіла українських героїв передали айдарівцям. Опізнати їх було неможливо. Волододі разом з побратимами-айдарівцями та бійцями 80-ї бригади, які загинули в тому бою, поховали на Старобільському кладовищі невідомих бійців. Лише через півтора роки вдалося його ідентифікувати та встановити могилу, в якій він був похований.

18 квітня 2016 р. в Старобільську провели ексцмацію тіла.

Перепоховали козака Володимира 19 квітня в с. Кожухівці Теплицького району. Вічна пам'ять герою! Слава Україні!

Світлана БЕВЗ

Дмитро Сергійович Демуренко
(18.07.1994, с. Старомлинівка Великоновоселківського р-ну Донецької обл. – 6.08.2016, біля сел. Кримське Новоайдарського р-ну Луганської обл.)

Цей хлопчина встиг повоювати. Він пройшов пекло “Іловайського казана”. Був у полоні. Лікувався у шпиталі. Й знову пішов на війну. Йому було лише 22.

Дмитро Демуренко-“Мультик” почав війну кулеметником 1-го батальйону 93-ї ОМБр. Наприкінці серпня 2014 р. потрапив у полон під час виходу Іловайська. Був звільнений у рамках обміну полоненими між українською владою і бойовиками 21 вересня 2014 року.

Дмитро – душа компанії, веселий і добрий. Щойно повернувся з відпустки. Його посада – навідник-оператор 9-ї роти 93-ї Окремої механізованої бригади. Дослужився до молодшого сержанта, заступника командира бойової машини.

6 серпня 2016 р. підірвався на міні МОН-90. З ним загинуло і двоє товаришів з 9-ї роти – Євген Садівничий і Тарас Кириченко.

Поховали героя 9 серпня в с. Великій Новосілі Донецької області. Залишив у скорботі батьків, чотирьох молодших братів і кохану.

Коли був у відпустці, поїхав до Харкова й поступив на заочну форму навчання факультету післядипломної освіти Харківського національного університету повітряних сил ім. Івана Кожедуба.

Дмитро мріяв про небо. І небо забрало його.

Ян ОСОКА

У СТАЙКАХ, КОЗАЦЬКОМУ СЕЛІ...

У краєзнавчому музеї "Берегиня" с. Стайки Кагарлицького району Київської області відбулася зустріч з письменником Романом Ковалем і кобзарем Василем Литвиним. Розпочався вечір з пісні "Мені однаково" на слова Тараса Шевченка у виконанні Купави Козинської, викладача Стрітівської школи кобзарського мистецтва.

"Пісня була загадкою для мене і лишається загадкою. Коли людина співає, вона спілкується з Богом", – признався її батько кобзар Василь Литвин і виконав пісню "Я єсть народ" на слова Павла Тичини.

"Отаман Зелений – це наша рідня, – продовжив кобзар, – це клад, це Божа людина. Це образ нашої честі, нашої слави, оборонця волі української землі. Ця зо-

лота людина чиста перед Богом". Роман Коваль розповів про події, які відбулися у Стайках 1919 року, зокрема про цимбаліста Петра Середу зі Стайок – помічника композитора Миколи Лисенка, про отамана Зеленого, прочитав уривок зі спогаду старшого десятичника УГА Василя Лашука, якого зеленівці врятували з денікінської полону і 11 жовтня

1919 р., привели у Стайки разом з товаришами – вояками УГА. Василь Лашук із теплою згадував стайчан і особливо родину Петра Середи.

"Стайки – велике село, розположене на кручавому правому березі Дніпра, – писав В. Лашук. – Селяни національно свідомі, широкі української вдачі (...) У садку ми знову говорили на теми Української державності, бо цим питанням обома національно свідомі юнаки живо цікавилися. Старший, Микола, вмів співати "Не пора" [на слова Івана Франка], "Ми гайдамаки" [на слова Осипа Маковея з Галичини] та інші національні пісні. Звідкіля і від кого він навчився цих пісень, ми не розпитували. Ми почувалися щасливими, що ці пісні ми могли слухати тут, серед дніпрових круч".

Антоніна Литвин розповіла про повстання-зеленівця Василя Купрі-

енка з Гребенів, а Наталя Музира прочитала свій вірш про отамана Зеленого.

Промовляли також директор музею Інна Лаврінченко, редактор газети "Обухівські вісті" Олена Артюшенко, вояк "Карпатської Січі", захисник Донецького аеропорту Микола Тихонов, краєзнавці Анастасія Висота і Дмитро Свідін, двоюрідний онук поета Андрія Малишка Сергій Сак, нащадки обухівських господарів Дмитра й Остапа Чирікал ("розкуркулених", а потім розстріляних більшовиками) Надія і Наталя Науменки, правнук Петра Середи Олександр Кокота. Участь у святі національного духу взяли також Мирослава Тихонова – координатор обласних представництв "Руху захисту української мови" та учителі стайчанської школи.

"Присутні зі словами вдячності зверталися до письменника, адже завдяки його дослідженням змогли дізнатися правду про участь своїх предків у Визвольній війні проти більшовицької навали", – написав керівник Київської ОО "Рух захисту української мови" Олександр Лінський.

"Я відчуваю душевний розквіт", – підсумувала враження від вечора Ліда Захарова, онучка Петра Середи, творця й оборонця української культури.

Мирослава АНТОНЕНКО

На світлинці автора – захисник Донецького аеропорту Микола Тихонов і кобзар Василь Литвин. Село Стайки, 23 липня 2016 р.

ІСТОРІЯ КОНЯ ТА ДВОХ ЙОГО ГОСПОДАРІВ

Участь у Другому всеукраїнському з'їзді військових, що відбувся на початку червня 1917 р. в Києві, взяло 2308 делегатів, серед них і звенигородські козаки на чолі з кошовим Семеном Гризлом та козачанським куріньним Панасом Шаповалом.

Вони з'їздилися на з'їзд у старокозацьких строях: жупанах, шапках зі шликами, із шаблями, зрозуміло, з чубами. У виступі куріньного Козацької волості Панаса Шаповала пролунали вікомні слова про право сили і гаряче бажання творити власну державу, не озираючись на Москву. "Вільне козацтво, – говорив "дід Шаповал", – не просило дозволу [в Тимчасового уряду] організуватися, він нам не потрібний... Ми тільки відберемо наше".

Нинішні мешканці с. Козацького не забули "діда Шаповала". Борис Борисович Дяченко та його дружина Меланія Семенівна 31 липня 2016 р. розповіли історію про куріньного Шаповала та його сотенного Прокопа Лисенка, діда Меланії.

Прокіп Артемович Лисенко народився в с. Козацькому 21 липня 1890 року. На Першій світовій здобув не тільки бойовий досвід, а й нагороди. Хіба дивуватися, що 1918-го Панас Шаповал призначив його сотенним Козачанського куреня Вільного козацтва. Охороняли від грабників маестокнягині Тетяни Куракіної (двоюрідної сестри барона Петра Врангеля), боронили від розвалу млин у с. Лозоватці. На початку березня 1918 р. взяли участь у розгромі армії полковника Муравйова під с. Бобринської, гнали німців зі Шполю. Взяв Прокіп участь і в останньому бою козачанських вільних козаків з росіянами під Мокрою Калигіркою. Тривав той бій більше доби. Завершився зі смертю отамана – легендарного "діда Шаповала".

Після бою Прокіп Артемович повернувся в Козацьке, та й не сам, а з трьома кінями – власним, отамановим і ще одним. Недово скінчилися жнива, комори були повні збіжжя, тож вівса коникам не пошкодував. Отой третій об'ївсья вівсом і пропав. А сам Прокіп дістав 25 шомполів "за перебування в козаках". Так сказала Меланія, але не знає, хто катував – кайзерівці чи гетьманські каральні загони. Після шомполів Прокіп ледве вижив, місяць не

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ЧАСОПИС

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

Її редактор Роман Коваль – дослідник Визвольної боротьби українців за свою державу у 1-й половині ХХ століття. Ця газета – про долі Українських січових стрільців, вояків Галицької армії, Армії УНР, повстанських отаманів та їхніх козаків, Карпатську Січ, ОУН, УПА, вояків АГО, а також про кобзарів, письменників, нові книжки про Визвольну боротьбу, які видає Історичний клуб "Холодний Яр".

Передплатний індекс – 33545.

вставав. Мав проблеми зі здоров'ям і надалі.

Отаманів кінь ще майже 10 років вірно служив своєму новому господарю. Возив крам аж до Криму. 1929 року Прокіп, щоб не потрапити під "розкуркулення", здав у колгосп молотарку й отаманового коня. Коняка мала норвистий характер, навіть відкусила півдюки Вірі – п'ятилітній Прокоповій доньці.

Ставши бідняком, Прокіп під "розкуркулення" вже не потрапив – сторожував у колгоспі. Під час Голодомору 1933 року втратив дружину Марію Філатівну і двох старших доньок – Ганну і Веклу.

Пізніше одружився з Олією Савіною (по-вуйличому Шолох). Вона в Голодомор утратила чоловіка і всіх дітей. І повернулася із Шевченкового, де жила, до батьків у Козацьке. З Прокопом побралася 1935 року. 1950 року, коли Прокопу вже було 60 років, він подарував життя Ліді – найменшій своїй доньці.

Усе життя намагався вгледіти не згадувати про Вільне козацтво – росіяни ж, проти яких бився, перемогли, тож краще про старе мовчати.

Лише перед кончиною розповів дітям "по секрету" свою історію.

Помер Прокіп Лисенко 3 липня 1960 року. Похований у с. Козацькому біля першої дружини та дітей Ганни і Векли, що загинули під час Голодомору. А Олія Савіна померла в Казахстані, куди її забрала дочка. Там і похована.

Пізнала батькову таємницю і Прокопова донька Віра, 1921 року народження. Тоді ж і довідалася, що кінь, який покалічив її в дитинстві, належав колись козачанському куріньному "дідові Шаповалу". І був з отаманом до кінця, до останнього його подиху.

Прийшов час, і Віра переповіла історію отаманового коня та двох його господарів своїй дочці Меланії, яку привела у світ 1957-го. А Меланія та її чоловік Борис Дяченко зберегли цю історію для нас.

Олег ГОЛУБ, Роман КОВАЛЬ
Село Козацьке – Київ

На світлинці Вільний козак Прокіп Артемович Лисенко стоїть у куйфайці зліва за односельцями.

Село Козацьке Звенигородського району Черкаської області, 1950-ті рр.

Редактор
Роман Коваль

Верстка
Олександр Литвин

Коректор
Оксана Жованик
Інформаційне забезпечення
Микола Владзімірський

Технічний директор
Максим Селюзкін
Адреса для листування
03049, Київ,
вул. Курська, 20, пом. 14.
Тел./факс: 242-47-38
koyal_r@ukr.net
koyalroman1@gmail.com

Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати тексти. Видання зареєстровано 28.12.1993 р. у Державному комітеті України у справах видавництва, поліграфії та книгорозповсюдження. Серія КБ №325. Наклад 3000 примірників. Видруковано 29.08.2016 р. Засновник Роман Миколайович Коваль

КОНЦЕРТ "ТИХО НАД РІЧКОЮ"

20 серпня в м. Корсуні-Шевченківському, що на Черкащині, з нагоди офіційного відкриття козацького готелю Чорних запорожців відбувся концерт козацько-стрілецької лірики. Відкрив його сотник Чорних запорожців Роман Боровик – ініціатор і головний організатор свята. За ним виступив почесний громадянин м. Корсунь-Шевченківського, поет Владлен Ковтун. Він прочитав свій вірш про Холодний Яр:

Навесні оживуть срібнолісті тополі,
Край дороги залеліють дубці-ясени –
Й до Холодного Яру зберуться на
раду про волю
Козаки-гайдамаки – української волі
сини.
Як колись їх діди – вони висвячать
зброю...

Концерт був феноменальний. Участь у ньому взяли співачка з Харкова Люціна Хворост, кобзарі з Києва Тарас Компаніченко, Тарас Силенко, Юрко Кочержинський, Ігор "Ждан" Безвербний і Василь Жованик, бандуристка з Перемишля Наталка Кіх, барди Василь Лютій (Київ), Микола Воловик (Харків), Іван Корбабич (Торонто) та Анастасія Романюк з Корсуня-Шевченківського, а також Роберт Голованенко, Сергій Соболев і Мирослав Голованенко з театру "Шарж" (Ужгород).

Михайло Кертичак із Варшави читав "Берестечко" Ліни Костенко. Роман Коваль представив книжку поезій Ольги Страшенко "Прочитайте тую славу".

Промовляли сеньйор куреня "Вовча ліга" Микола Сульжук, пластун Богдан Заєць, захисник Донецького аеропорту, доброволець

"Карпатської Січі" Микола Тихонов, учасник боїв за Ловайськ Олег Собченко, учасник боїв за Дебальцево, а тепер сільський голова с. Товмача Шполянського району – батьківщини звенигородського отамана Івана Лютото-Лютенка й отамана Чорного Ворона (Черноусова).

Ведучий концерту – Тарас Компаніченко, режисер – Роман Коваль.

Багатолюдно було біля експозиції "УПА – Армія Нескорених: минуле і сьогодення". Вже в козацькій садибі, біля експозиції "Історія життя чорношличника Валентина Сім'яніва у фотографіях" і стенду із його нагородами, Роман Коваль розповів про життя чорношличника, скульптора та автора спогадів про Визвольну боротьбу Валентина Сім'яніва і його брата Олександра – поручника Армії УНР.

Організували свято Історичне товариство "Чорні запорожці", Пластовий курінь ім. Дмитра Донцова, Корсунь-Шевченківська міська організація Партії ветеранів Афганістану (голова Сергій Шульга) та Історичний клуб "Холодний Яр".

Була ще одна подія: радісні зустрічі українців різних земель, в тому числі і з тих, що тепер під Польщею. Ми пізнали один одного і полюбили.

Щиро подяка Романові Боровику, що подарував стільки радісних миттєвостей сотням людей!

Роман КОВАЛЬ

ЧЕРЕЗ "НОВУ ПОШТУ" МОЖНА ПРИДБАТИ

Книжки можна придбати через "Нову пошту", попередньо переказавши кошти на картку Романа Ковалю у ПриватБанку: 5168 7556 2267 7496. Переславши гроші, просимо зателефонувати до редакції.

Повідомлення можна зробити й електронним листом на адресу редакції. Окрім вартості книжки, замовник оплачує й доставку.

Тел. (044) 242-47-38, 067-726-30-36. "Філософія сили" Романа Ковалю – 30 грн.

"Прочитайте тую славу" Ольги Страшенко – 35 грн.

"Подєбрадський полк" Армії УНР Романа Ковалю і Віктора Моренця – 90 грн.

"Отаман Орлик" Романа Ковалю – 45 грн.

"Сто історій Визвольної війни" – 55 грн.

"Похід Болбочана на Крим" Бориса Монкевича – 47 грн.

"Крізь павутиння змосковщення" Романа Ковалю – 50 грн.

"Шевченкіана Михайла Гаврилка" Романа Ковалю – 50 грн.

"100 облич Самостійної України" Романа Ковалю – 50 грн.

Аудіодиск "Солодко-гіркий

романс" Люціни Хворост, 50 грн.

"Історія України-Русі" Миколи Аркаса – 60 грн.

"Ми ще повернемося!" Юрія Горліса-Горського – 80 грн.

"Свято, що кличе до бою. Вшанування героїв Холодного Яру" – 45 грн.

"Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею" Романа Ковалю – 275 грн.

"Тиха війна Рената Польового" Романа Ковалю – 125 грн.

"Таємниці отамана Зеленого" Романа Ковалю (для дітей) – 45 грн.

HTTP://NEZBORUYMA-NACIYA.ORG.UA/

У редакції через "Укрпошту" можна придбати такі книги:

(ціну вказано, враховуючи вартість пересилки книг поштою):

"Філософія сили" Романа Ковалю – 45 грн.

"Прочитайте тую славу" Ольги Страшенко – 50 грн.

"Подєбрадський полк" Армії УНР Романа Ковалю і Віктора Моренця – 115 грн.

"Отаман Орлик" Романа Ковалю – 70 грн.

"Сто історій Визвольної війни" Романа Ковалю – 80 грн.

"Похід Болбочана на Крим" Бориса Монкевича – 69 грн.

"Таємниці отамана Зеленого" Романа Ковалю (для дітей) – 65 грн.

"Крізь павутиння змосковщення" Романа Ковалю – 68 грн.

"Шевченкіана Михайла Гаврилка" Романа Ковалю – 74 грн.

"100 облич Самостійної України" Романа Ковалю – 71 грн.

"Свято, що кличе до бою. Вшанування героїв Холодного Яру" – 59 грн.

"Історія України-Русі" Миколи Аркаса (2-ге, краківське, видання) – 88 грн.

"Ми ще повернемося!" Юрія Горліса-Горського – 105 грн.

"Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею" Романа Ковалю – 300 грн.

"Тиха війна Рената Польового" Романа Ковалю – 150 грн.

Аудіодиск "Солодко-гіркий романс" Люціни Хворост – 70 грн.

Книжки можна придбати, попередньо переказавши кошти електронним переказом на ім'я Р. М. Ковалю, вул. Курська, 20, пом. 14, Київ, 03049.

"Незборима нація" – газета для тих, хто хоче знати історію боротьби за свободу України